

SADRŽAJ

Uvod	13
------------	----

I DEO: FILOZOFIJA POLITIKE – NEKA OSNOVNA PITANJA

I.1. Šta je zajednica?	19
I.1.a. Tradicionalni i moderni autoritet	21
I.1.b. Porodice, <i>oikonomia</i> , sela, file, zajednica robova i gospodara, zajednica žena u staroj Grčkoj	27
I.1.c. Aristotel: <i>polis</i> kao zajednica slobodnih građana; da li društvo ima svrhu?	28
I.1.d. Nacija u etničkom smislu	29
I.1.e. Nacija u političkom smislu (ideja suverenosti)	31
I.1.f. Etnija/politeja	32
I.1.g. Nadnacionalne zajednice (Evropa) i međunarodne organizacije	39
I.1.h. Veberovo shvatanje politike, autoriteta, legitimnosti i države	42
– politika, moć i legitimnost	42
– tri tipa legitimnosti	44
– moderna država i njena definicija	44
– Veberovo svođenje legitimnosti na legalnost	45
I.2. Legalitet/Legitimitet	47
I.2.a. Pojam legalnosti	47
I.2.b. Legitimnost	49
I.2.c. Problem legalnog statusa ljudskih prava	51
I.2.d. Ljudska prava i ustav	54

II DEO: HELENSKO SHVATANJE POLITIČKE ZAJEDNICE

II.1. Grčki polis	57
II.1.a. Istorija Atinskog polis-a	60
– prvi poredak („Drevno stanje“)	62
– drugi poredak (Drakon)	63
– treći poredak (Solon)	64
– četvrti poredak (Pizistrat)	65
– peti poredak (Klisten)	66
– šesti poredak (uspon Areopaga)	67
– sedmi poredak (oduzimanje vlasti Areopagu)	68
– osmi poredak (vlast Četiristotine)	69
– deveti poredak (obnavljanje demokratije)	70
– deseti poredak (ponovo oligarhija – vladavina Tridesetorice)	70
– jedanaesti poredak (Atinski poredak u Aristotelovo vreme)	71
II.1.b. Atinski demokratski polis	75
– teritorija, stanovništvo, društvene klase	75
– demokratske institucije	78
– <i>graphê paranómōn</i>	81
– ostrakizam	82
– politički ideali: demokratija, građanska bliskost ...	83
– individua i prava.	86
– pozodrivost filozofa prema demokratiji	87
II.2. Platonova politička teorija	89
II.2.a. Biografski podaci; uticaj Sokrata; povezanost etike i politike; Akademija i <i>Država</i>	89
II.2.b. <i>Država</i>	94
II.2.b.i. Različite definicije pravičnosti	97
– Kefal	98
– Polemarh	99
– Trasimah	101

– opovrgavanje Trasimahovog prvog argumenta ...	103
– drugi Trasimahov argument: pravičnost se ne isplati	106
– opovrgavanje Trasimahovog drugog argumenta: skica <i>reductio ad absurdum</i> argumenta	107
– Glaukon: pravičnost kao društveni dogovor onih koji su po svojoj prirodi skloni nepravdi (<i>pleonexia</i>); Platon i Hobs	109
– Gigov prsten	112
– Platon i Makijaveli	112
II.2.b.ii. Sokratova strategija u pobijanju Trasimaha i Glaukona .	113
– analogija između države i duše	114
– osnovni argument	115
– legitimitet vlasti vladara-filozofa	117
II.2.b.iii. Kako izgleda idealna država (<i>Kallipolis</i>)?	120
II.2.b.iv. Tipovi vladavine	122
– kritika demokratije	125
II.2.b.v. Ukidanje privatne svojine, komunizam žena i dece i eugenika	127
II.2.b.vi. Obrazovanje	128
– rešavanje problema <i>akrasie</i>	129
– uzvišena laž i ropska svest	131
II.2.b.vii. Zaključna razmatranja	132
II.2.b.viii. Neka kritička razmatranja	133
– valjanost Platonove teze o analogiji između države i duše	133
– kauzalno tumačenje analogije	134
– dobro zajednice i dobro individue	136
– država i zakoni: pitanje kontrole vlasti	139
– problem implementacije	142
II.2.c <i>Zakoni</i>	143
II.2.c.i. „Druga država po vrednosti“; vladavina eksperata ili vladavina zakona?	143

II.2.c.ii. Sadržina Zakona	145
– teorija „mešane“ vladavine	147
– priroda i sadržina zakona	150
– reforma sudstva	151
– opis Magnezije	154
II.3. Aristotel	156
II.3.a. Biografski podaci; zašto <i>Politika</i> nije mogla Aleksandru Makedonskom da posluži kao udžbenik iz praktične filozofije?	156
II.3.b. Priroda <i>polis</i> -a: celina ima prednost nad delovima	160
II.3.c. <i>Zoon Politikon</i>	164
– <i>polis</i> nije stvar opcije	165
II.3.d. Kritika Platona – <i>polis</i> kao nesvodiva različitost	166
II.3.e. Dobro i vrlina	170
II.3.f. Podela znanja: teorijsko i praktično znanje	175
II.3.g. Pravda i prijateljstvo	180
– odnos pravde i pravičnosti (<i>epikeia</i>) i značaj građanskog prijateljstva (<i>philia</i>)	183
II.3.h. Šta je ustav (<i>politeia</i>)?; o vrstama vladavine; najbolja vladavina	185
II.3.i. Distributivna pravda i politeja kao realno najbolji tip vladavine	188
II.3.j. Država kao rezultat građanskog prijateljstva; ustav, veličina <i>polis</i> -a, imperija i <i>kosmopolis</i>	191
II.3.k. Rasprava o najboljem režimu ponovo – da li se politička nauka i etika razilaze?	193
II.3.l. Zašto demokratija?; Aristotel i Ruso	197

III DEO: MODERNO SHVATANJE POLITIČKE ZAJEDNICE

III.1. Klasična ugovorna teorija	201
III.1.a. Istorijski kontekst i inicijacija filozofskih problema	202
III.1.b. Problem jedinstvene interpretacije društvenog ugovora	206
III.2. Hobs	212
III.2.a. Istorijski kontekst	212
III.2.b. Priroda ljudskog delanja	215
III.2.c. Nagon za samodržanjem i <i>Ius Naturalis</i>	216
III.2.d. Prirodno stanje	217
– nepodnošljivost prirodnog stanja	220
III.2.e. <i>Lex Naturalis</i>	221
III.2.f. „Dilema zatvorenika“ i neophodnost apsolutnog suverena	223
– opšta forma „dileme zatvorenika“ i Hobsovo prirodno stanje	227
– šta je izlaz iz prirodnog stanja?	231
III.2.g. Nastanak suverena – o prirodi Komonvelta	233
III.2.h. Kritika Hobsa	236
– granice suverenove vlasti	238
III.3. Lok	240
III.3.a. Lokova teorija i i istorijski kontekst	240
III.3.b. Prirodno stanje	245
III.3.c. Civilno stanje – prvo, drugo i treće usaglašavanje	246
III.3.d. Privatna svojina	249
III.4. Ruso	250
III.4.a. Istorijski kontekst i biografija	250
III.4.b. Ideja istorijskog misaonog eksperimenta	254
III.4.c. Rusoovo shvatanje prirodnog stanja	255

III.4.d. Sloboda i sposobnost usavršavanja	258
III.4.e. Težnja prema blagostanju i „lov na jelena“	260
III.4.f. Društveni ugovor	262
III.4.g. Opšta volja	263
– problemi vezani za pojam opšte volje	265
– implementacija opšte volje – oblici vladavine	272
III.4.h. Zaključak	273
III.5. Kant	275
III.5.a. Država kao umna zajednica slobodnih ljudi	275
III.5.b. Filozofija istorije, ideja prosvetćenosti i smisao društvenog ugovora	276
III.5.c. Društveni ugovor i sloboda	279
III.5.d. Princip prava i neke važne liberalne posledice koje iz njega slede	282
III.5.e. Društveni ugovor i granice suverene vlasti	284
Bibliografija	289